

ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ ΙΔΕΩΝ

Περιπτεράς: **Στέλιος Ελληνιάδης**
defimag@otenet.gr
elliniadis.wordpress.com

Μέρος Α' ΕΑΜ και ΔΣΕ: Επαναστατικό περιβάλλον

Δύο από τις ποικίλες κριτικές για το «δεύτερο αντάρτικο» (1946-49) είναι ότι ήταν άκαιρο και ότι οι δυνατότητες για νίκη ήταν ανύπαρκτες εξ αρχής. Όμως, για όποιον μελετάει την ιστορία των αγώνων, των κινημάτων, των εξεγέρσεων, των πολέμων και των επαναστάσεων σε τοπικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο, οι κριτικές αυτές, εκ των υστέρων και εκ του ασφαλούς, δεν επιβεβαιώνονται από τη συσσωρευμένη εμπειρία των τελευταίων εκατό χρόνων.

Όσον αφορά τη δύναμη του επαναστατικού στρατού, ο Δημοκρατικός Στρατός Ελλάδας ήταν μεγαλύτερος και ισχυρότερος από τις αρχικές δυνάμεις πολλών άλλων πετυχημένων επαναστάσεων. Για παράδειγμα, η μεταγενέστερη, αλλά περίπου στην ίδια ιστορική φάση, κουβανέζικη επανάσταση ξεκίνησε με 80 μαχητές και συνετρίβη. Εντούτοις, γρήγορα ανασυγκροτήθηκε ο μικρός στρατός των επαναστατών και δεν άργησε να καταλάβει την εξουσία παρ' όλο που το δικτατορικό καθεστώς του Μπατίστα εξοπλιζόταν από τις ΗΠΑ και ο κίνδυνος επέμβασης των Αμερικάνων ήταν πολύ μεγάλος με δεδομένο ότι η Κούβα ήταν προτεκτοράτο τους και ο Ψυχρός Πόλεμος στην κορύφωσή του. Και επίσης, μπορεί να αναλογιστεί κανείς πόσο εξωφρενική θα θεωρείτο από πολλούς η απόφαση να κάνουν μια κομμουνιστική επανάσταση σ' αυτό το νησί που βρίσκεται -στην κυριολεξία- μέσα στο στόμα του λύκου, αφού γεωγραφικά η Κούβα σε σχέση με την Αμερική είναι κάπως σαν την Αίγινα σε σχέση με την Ελλάδα! Όπως είναι λογικό, η νίκη της κουβανέζικης επανάστασης εξάλειψε όλες τις κριτικές για «άκαιρο», «αδύνατο», «τυχοδιωκτικό» κ.λπ. εγχείρημα, ενώ η ήττα του ελληνικού εγχειρήματος, σε πνεύμα ηττοπάθειας, ζωογόνησε όλες τις κριτικές, ακόμα και τις πιο αστήριχτες.

Αλλά αν η Κούβα είναι πολύ μακριά από μας για να κάνουμε συσχετισμούς, στην ευρύτερη περιοχή μας έχουμε επαναστατικά κινήματα και επαναστατικά γεγονότα, ολόγυρά μας και, μάλιστα, σε υπέρμετρο βαθμό στη χρονική περίοδο που αναφερόμαστε.

Όσον αφορά τις δυνάμεις του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας, έχουν προηγηθεί τραγικά σφάλματα μέσα στο 1944, έχει χαθεί πολύτιμος χρόνος και οι ένοπλες δυνάμεις του ΕΛΑΣ έχουν αποδυναμωθεί μετά τη συμφωνία της Βάρκιζας στην αρχή του 1945. Εντούτοις, όπως αποδείχνεται εκ των πραγμάτων, ακόμα και μ' αυτά τα μειονεκτήματα, συγκροτείται ένας καθόλου μικρός επαναστατικός στρατός αρκετών χιλιάδων μαχητών, πολύ μεγαλύτερος από τις επαναστατικές δυνάμεις σε άλλες γειτονικές από θαλάσσης χώρες, ο οποίος μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα ελέγχει μεγά-

Αντάρτες στην Ελλάδα...

λες περιοχές στις βασικές περιφέρειες της χώρας (Πελοπόννησος, Στερεά, Θεσσαλία, Μακεδονία, Ήπειρος, Κρήτη κ.λπ.). Έχει, λοιπόν, ενδιαφέρον να δούμε τι συμβαίνει στη μεγάλη γειτονιά μας.

Ευνοϊκό περιβάλλον

Παντού, στη Μεσόγειο, την Αφρική και τη Μέση Ανατολή, οι αγώνες για εθνική ανεξαρτησία και λαϊκή κυριαρχία εντείνονται εξαιτίας των αλλαγών που επιφέρει ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και συνεχίζονται με αυξανόμενη ένταση στην πρώτη μεταπολεμική περίοδο και με ακόμα μεγαλύτερη ένταση και σημαντικά αποτελέσματα στη δεκαετία του 1950.

Στο Βορρά, υπάρχει μια μοναδική στην Ιστορία συγκυρία: ο Κόκκινος Στρατός είναι στη Βουλγαρία, στη Γιουγκοσλαβία είναι κυρίαρχοι οι κομμουνιστές υπό τον Τίτο και στην Αλβανία οι κομμουνιστές υπό τον Ενβέρ Χότζα. Αυτή είναι μια πρωτοφανής στα χρονικά ευνοϊκή κατάσταση για ένα εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα στην Ελλάδα. Αλλά δεν είναι μόνον αυτή. Υπάρχει άλλος ένας ευνοϊκός άνεμος στο Νότο, από τα στενά του Γιβραλτάρ μέχρι τον Ευφράτη και τον Περσικό Κόλπο.

Σε όλη τη δεκαετία του 1940, εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα είναι σε έξαρση παντού: Μαρόκο, Αλγερία, Τυνησία, Λιβύη, Αίγυπτος, Παλαιστίνη, Ιορδανία, Λίβανος, Συρία, Κύπρος, Ιράκ, Ιράν και Υεμένη είναι υπό διαμόρφωση σε κατεύθυνση ριζικών ανατροπών. Σ' αυτή την κίνηση μιας πελώριας κοινωνικής τευτονικής πλάκας που καλύπτει ολόκληρη τη Μεσόγειο, πρέπει να δούμε και το ελληνικό επαναστατικό κίνημα.

Ο ΔΣΕ, όπως και το ΕΑΜ, είναι κατά βάση κινήματα εθνικοαπελευθερωτικά. Παλεύουν για την ανεξαρτησία τα Ελλάδας. Εξάλλου, οι μητροπόλεις έβλεπαν την Ελλάδα πάντοτε ως αποικία ή προτεκτοράτο, όπως τη βλέπουν και σήμερα, και όχι σαν ισότιμο σύμμαχο ή

εταίρο, αλλά ως χώρα της κατηγορίας των χωρών της Αφρικής και της Ασίας.

Το κοινωνικό ζήτημα είναι σύμφυτο με το σκέλος της εθνικής ανεξαρτησίας, αλλά δεν είναι αυτό που έχει αποτελέσει τη γενεσιουργό αιτία των κινημάτων παρ' όλο που συνδέεται αναπόσπαστα με τον αντιιμπεριαλιστικό χαρακτήρα του αγώνα. Καθοδηγείται από κομμουνιστές, αλλά υπηρετεί πρωτίστως -στη συγκεκριμένη φάση- τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα. Το ίδιο έχει συμβεί σε όλη την ανθρωπότητα. Τα περισσότερα επαναστατικά κινήματα της Αφρικής και της Ασίας, από την Αγκόλα και τη Μοζαμβίκη μέχρι το Βιετνάμ, το Λάος και την Καμπότζη, καθοδηγούνται από κομμουνιστές, αλλά παραμένουν στην κύρια πλευρά τους εθνικοαπελευθερωτικά, γιατί αγωνίζονται ενάντια στην αποικιοκρατία με απώτερο στόχο τη λαϊκή κυριαρχία και το σοσιαλισμό.

Το ίδιο συμβαίνει στις χώρες που βρίσκονται στη νότια και ανατολική Μεσόγειο, ανεξάρτητα από ποιους καθοδηγούνται τα κινήματα, κομμουνιστές, εθνικιστές ή ισλαμιστές, ξεχωριστά ή από κοινού. Όλα τα κινήματα και όλες οι εξεγέρσεις έχουν χαρακτήρα εθνικοαπελευθερωτικό.

Στη Βόρεια Αφρική και Μέση Ανατολή

Μπορεί, λοιπόν, να θεωρεί κανείς τρελamente, εκτός φάσης, τους δικούς μας που ήθελαν την πατρίδα τους ελεύθερη, δημοκρατική και ανεξάρτητη; Αν ήταν οι μόνοι, αυτό θα είχε περισσότερες πιθανότητες να ευσταθεί. Αλλά δεν ήταν οι μόνοι. Όλες οι κοινωνίες που είναι στη μεγάλη γειτονιά μας είχαν τα ίδια προβλήματα και έπασχαν από την ίδια «τρέλα»! Χωρίς να υπολογίζουμε τα εδραιωμένα σοσιαλιστικά καθεστώτα στα βόρεια σύνορά μας.

Στη δεκαετία του 1940, σε όλα τα Βαλκάνια και από το Μαρόκο, στο σημείο που συναντιέται η Μεσόγειος με τον Ατλαντικό Ωκεανό, απέναντι από τα Στενά του Γιβραλτάρ

και την Ισπανία, όπου μόλις έχει λήξει ο εμφύλιος πόλεμος, μέχρι το Ιράν, επικρατεί ένας τεράστιος αναβρασμός, ο οποίος δεν καταλαγιάζει ούτε με τη μεταφορά του Ευρωπαϊκού Πολέμου στα εδάφη του ούτε με σφαγές και λεηλασίες. Αντιθέτως, ο αναβρασμός εντείνεται και μεγεθύνεται καθώς όλοι οι λαοί μιας τεράστιας περιοχής στην οποία σήμερα υπάρχουν δεκατρείς χώρες, είναι εξεγερμένοι για να αποκτήσουν την εθνική τους ανεξαρτησία και κυριαρχία που είναι καταπατημένες επί πολλές δεκαετίες από τις ευρωπαϊκές αποικιοκρατικές δυνάμεις, κυρίως τη Μεγάλη Βρετανία και τη Γαλλία και συμπληρωματικά από την Ισπανία, την Ιταλία και τη Γερμανία, με την Αμερική στο κατώφλι τους.

Το θέμα της ανεξαρτησίας για τους απανταχού πατριώτες δεν τίθεται επιλεκτικά: ανεξάρτητοι από τους Ισπανούς, αλλά εξαρτημένοι από τους Άγγλους ή ανεξάρτητοι από τους Άγγλους ή τους Γερμανούς, αλλά εξαρτημένοι από τους Γάλλους κ.ο.κ. Καμία υποχώρηση, κανένας συμβιβασμός, καμία αντικατάσταση ενός κηδεμόνα από κάποιον άλλο. Το αίτημα της ανεξαρτησίας σε όλες τις χώρες και σε όλους τους αγωνιστές, είναι ισχυρό και αδιαπραγμάτευτο. Ούτε το κόστος σε ανθρώπους και υλικά αγαθά, ούτε η διάρκεια και η ένταση της σύγκρουσης αποθάρρυνε, ματαίωσε ή λιγόστεψε τη σφοδρή ανάγκη, επιθυμία και επιδίωξη για ελευθερία, αυτοδιάθεση και ανεξαρτησία. Κοινό χαρακτηριστικό, σε όλες τις χώρες, είναι η τρομακτική βία που ασκούν οι κατακτητές εναντίον των υποτελών λαών προκειμένου να διατηρήσουν, να επιβάλλουν ή να επεκτείνουν την κυριαρχία τους. Χωρίς οίκτο, εφαρμόζουν τις πιο σκληρές μεθόδους αποτροπής και καταστολής, χρησιμοποιώντας κατά κόρον την οικονομική τους υπεροχή, την υπεροπλία τους, τις εξελιγμένες τεχνολογίες τους και τους εντόπιους δωσίλογους που έχουν συνδέσει τα συμφέροντά τους με τους Ευρωπαίους αποικιοκράτες. Χρησιμοποιούν με δόλο και βία τον πλούτο και το δυναμικό των άλλων χωρών όχι μόνο για να αυξάνουν τον δικό τους πλούτο με τη λεηλασία και την αφαίμαξη, αλλά και για να περιορίζουν το ζωτικό χώρο των ανταγωνιστών τους. Δεν διστάζουν να ρίχνουν τους λαούς μπροστά στα κανόνια και τις λόγχες των αντιπάλων τους προκειμένου να επικρατήσουν όσο το δυνατόν πιο ανώδυνα οι ίδιοι, σπέρνοντας τη φρίκη, το θάνατο και τη δυστυχία στους υποτελείς τους. Διαπράττουν γενοκτονίες, εφαρμόζουν άγρια βασανιστήρια, δολοφονούν και εξορίζουν την αφρόκρεμα των κοινωνιών. Δεν έχουν κανένα πρόβλημα πολιτικό, ηθικό ή νομικό προκειμένου να αθετήσουν τις συμφωνίες που έχουν κάνει. Και τα δάνεια που έδιναν ως διευκολύνσεις σε κυβερνήσεις ήταν παγίδες που στραγγάλιζαν τις χώρες και τις